

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та публічного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Вікторія МЕДВІДЬ
(протокол «01» вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків

Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
спеціальність 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних
технологій

Полтава
2025-2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 051 Економіка

Мова викладання: державна

Розробник: Миколенко Інна, професор кафедри економіки та публічного управління, д.е.н., доцент
«01» вересня 2025 року

 _____ Інна МИКОЛЕНКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Економіка підприємства»

«01» вересня 2025 року

 _____ Ольга ДИВНИЧ

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Економіка та міжнародні економічні відносини»
протокол «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності _____ Ольга ДИВНИЧ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів	5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	2/051ЕКОН бд 2022
Семестр	8
Лекції (годин)	28
Практичні (годин)	32
Самостійна робота (годин)	90
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні знань і навичок стосовно підготовки та обґрунтування рішень з урахуванням невизначеності та ризику; сформувати у студентів сучасне економічне мислення в умовах ринкової економіки, розширити їх знання щодо дії ринкового механізму в аграрному секторі.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні таких дисциплін як «Системи технологій», «Економічна інформатика», «Статистика», «Економіка підприємства», «Економіко-математичні методи та моделі», «Менеджмент», «Маркетинг», «Організація та планування діяльності підприємства», «Проектний аналіз», «Економіка та організація інноваційної діяльності».

4. Компетентності

загальні:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

спеціальні:

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК 9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати.

СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК 17. Здатність проводити стратегічний аналіз, здійснювати стратегічний вибір та

ідентифікувати резерви підвищення ефективності діяльності.

5. Програмні результати навчання

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання дисципліни
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	– інтерпретувати поняття «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» та основні принципи; – обґрунтовувати кількісні та якісні методи аналізу (наприклад, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, фінансове моделювання) для розробки обґрунтованих пропозицій і рекомендацій у процесі прийняття рішень. – аналізувати вміння оцінювати й аналізувати ризики, пов'язані з управлінськими рішеннями, виявляти та враховувати невизначеність у прийнятті рішень економічними агентами. – оцінювати виявляти оволодіти методами збору, обробки та аналізу даних, які необхідні для прийняття управлінських рішень (наприклад, статистичні методи, методи фінансового аналізу, сценарний аналіз, моделювання). – виявляти компетенції для прийняття рішень з урахуванням специфіки індивідуумів, домогосподарств, підприємств та органів державної влади, розуміючи їхні цілі, обмеження та ресурси. – визначати рекомендації для підвищення ефективності управління ресурсами, оптимізації витрат та максимізації прибутків або соціально-економічних вигод у рамках визначених рішень. – виокремлювати навички для чіткого представлення аналітичних висновків, пропозицій і управлінських рішень зацікавленим сторонам, у тому числі засобами візуалізації даних та інфографіки.
ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	– аналізувати зможуть ідентифікувати ключові показники для оцінки ефективності роботи підприємств. – аналізувати фінансові, операційні та організаційні аспекти діяльності підприємства з урахуванням його стратегічних цілей. – визначати основні функціональні сфери (виробництво, маркетинг, фінанси, управління персоналом тощо) та аналізувати їх взаємодію в контексті загальної стратегії підприємства. – оцінювати фінансові (рентабельність, ліквідність, фінансова стійкість) та нефінансові показники (продуктивність, якість продукції, задоволеність клієнтів), які характеризують

	результативність діяльності підприємства. – оцінювати ідентифікувати, класифікувати та кількісно оцінювати різні види ризиків (операційні, фінансові, ринкові), які можуть впливати на роботу підприємства. – обґрунтовувати пропонувати стратегії мінімізації ризиків та адаптації до змінного ринкового середовища. – оцінювати методи економічного аналізу та інструменти для обґрунтування рішень, що спрямовані на підвищення результативності діяльності підприємства. – виокремлювати альтернативи та обирати оптимальні варіанти для досягнення встановлених цілей підприємства.
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	– оцінювати набуті теоретичні знання для вирішення різноманітних практичних завдань, пов'язаних з оцінкою ризиків та ухваленням господарських рішень. Це передбачає вибір та адаптацію відповідних методів та підходів залежно від специфіки завдань. – визначати результати оцінок та розрахунків, пов'язаних з ризиками, а також аргументовано обґрунтовувати ухвалені рішення. Це включає аналіз, оцінку впливу ризиків на результати діяльності та пропозиції щодо їх мінімізації. – визначати математичні та економічні моделі, які дозволяють прогнозувати наслідки ухвалених рішень у бізнес-середовищі з урахуванням можливих ризиків. – обґрунтовувати навички критичного мислення, які необхідні для оцінки ризиків у нестандартних ситуаціях, а також здатність адаптувати стратегії ухвалення рішень відповідно до змін у зовнішньому середовищі.
ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	– знати ключові ризики, які впливають на соціально-економічні процеси в різних сферах. – виокремлювати можливі наслідки ризиків для економічного розвитку та соціального добробуту. – виділяти фактори ризику в конкретних соціально-економічних ситуаціях. – обґрунтовувати методи кількісного та якісного оцінювання ризиків для їх прогнозування. – виокремлювати аргументовані рішення на основі міждисциплінарного аналізу економічних і соціальних показників. – оцінювати економічні, соціологічні та інші підходи для обґрунтування прийнятих рішень з урахуванням виявлених ризиків. – визначати різні методи, підходи та інструменти для комплексного аналізу соціально-економічних явищ. – оцінювати взаємозв'язки між економічними, соціальними, політичними та іншими факторами, які впливають на результати господарської діяльності. – обґрунтовувати рекомендації щодо мінімізації негативного впливу ризиків на соціально-економічний розвиток. – визначати результати аналізу та оцінки ризиків для цільових аудиторій (керівництво, клієнти, громадськість).
ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.	– обґрунтовувати основні методи економічного аналізу для оцінки ризиків та невизначеності у господарській діяльності. – оцінювати моделі прогнозування та ухвалення рішень в умовах невизначеності. – визначати уміння проводити кількісний та якісний аналіз ризиків у господарській діяльності. – обґрунтовувати застосування інструментів оцінки ризиків і прийняття управлінських рішень на основі економічних

	показників. – визначати господарські рішення з урахуванням економічних показників, фінансових і ресурсних обмежень. – оцінювати використання комплексу методів і моделей для обґрунтування ефективності ухвалених рішень. – виокремлювати оцінку основних економічних показників ефективності діяльності підприємства. – виокремлювати рекомендації для оптимізації ресурсів та підвищення ефективності діяльності на основі аналізу показників. – визначати критично оцінювати альтернативні варіанти рішень і обирати найкращі підходи для забезпечення сталого розвитку підприємства. – виокремлювати розуміння впливу невизначеності на господарські рішення та здатність адаптувати підходи до мінливих умов.
--	--

6. Методи навчання і викладання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення; бесіда;*

наочні методи: *ілюстрування; демонстрування;*

практичні методи: *робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анутовання, підготовка реферату/доповіді;*

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.*

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій.*

комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.*

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: *опитування, бесіда, доповідь;*

методи письмового контролю: *самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.*

методи самоконтролю: *самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.*

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.

Поняття господарських рішень та їхні ознаки. Сутність господарських рішень. Класифікація господарських рішень. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення. Способи формалізації та реалізації господарських рішень. Визначення оптимальних форм подання та реалізації господарських рішень. Якість та ефективність господарських рішень. Основні параметри та показники якісного рішення. Умови забезпечення якості господарського рішення. Види ефективності господарських рішень. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення. Принципи оцінювання ефективності господарських рішень.

Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.

Необхідність прийняття господарських рішень. Процес прийняття рішень та його елементи. Етапи та процедури процесу прийняття рішень. Стили прийняття рішень. Основні способи прийняття рішень. Корисні структурні схеми для прийняття рішень. Методи, що використовуються для формалізації моделей прийняття господарських рішень. Характер прийняття господарських рішень. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. Ранжирування умов

прийняття рішень. Контроль за процесом виконання господарських рішень. Характеристика видів контролю. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень. Загальні закони управління людиною. Закон інерційності людських систем. Закони зв'язку з зовнішнім середовищем. Соціально-психологічні та біопсихічні закони.

Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень.

Методи розроблення господарських рішень. Аналітичні, статистичні та математичні методи. Експертні методи та межі їх застосування. Види експертних оцінок. Сутність евристичного програмування та його різновиди. Евристичні методи групової та індивідуальної роботи. Ділові й організаційно-діяльнісні ігри. Метод сценаріїв. Сутність і види методу “дерево цілей”.

Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.

Обґрунтування господарських рішень. Методичні основи обґрунтування господарських рішень. Підходи до обґрунтування й вибору господарських рішень. Комплексний підхід до обґрунтування господарських рішень. Головні принципи прогнозування господарських рішень. Сутність та принципи аналізу господарських рішень. Методи аналізу господарських рішень та їхній інструментарій. Сфери застосування методів та інструментів прийняття господарських рішень. Можливі критерії: технологічні, технікоекономічні, ергономічні, соціологічні, психологічні, естетичні, соціальні, екологічні. Комплексне використання нормативних і дескриптивних моделей.

Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.

Мета прогнозування. Основні завдання прогнозування. Ключові принципи прогнозування господарських рішень. Основні джерела інформації для прогнозування. Сучасні математичні методи прогнозування господарських рішень.

Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.

Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності. Сутність невизначеності та основні причини її появи. Видова класифікація невизначеності. Урахування чинника невизначеності в управлінні підприємством і засоби її зниження.

Тема 7. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.

Критерії (правила) обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності та їхня характеристика. Матриця прибутків і матриця витрат, особливості їхньої побудови.

Тема 8. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику.

Управління ризиками. Ризик-менеджмент. Регулювання ризику. Мінімізація ризику. Диверсифікація. Страхування. Хеджування. Резервування. Уникнення ризику. Передача ризику. Зниження ймовірності ризику. Зниження наслідків ризику. Оптимізація рішень. Аналіз ризику. Методи пом'якшення ризику. Контролювання ризику. Профілактичні заходи. Адаптаційні стратегії. Компенсаційні механізми. Моніторинг ризиків. Прогнозування. Якісний аналіз ризику. Кількісний аналіз ризику. Оцінка вразливості. Управлінські рішення в умовах невизначеності. Економічна безпека. Стабілізаційні заходи. Стратегія реагування на ризики.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин			
	денна форма (051ЕКОН бд 2022)			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	16	2	4	10
Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.	16	2	4	10
Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень.	18	4	4	10
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	20	4	4	12
Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	20	4	4	12
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.	20	4	4	12
Тема 7. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.	20	4	4	12

Тема 8. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику.	20	4	4	12
Усього годин	150	28	32	90

8. Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин
	денна форма (051ЕКОН_бд_2022)
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	4
Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.	4
Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень.	4
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	4
Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	4
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.	4
Тема 7. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.	4
Тема 8. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику.	4
Разом	32

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма (051ЕКОН_бд_2022)
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	10
Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.	10
Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень.	10
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	12
Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	12
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.	12
Тема 7. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.	12
Тема 8. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику.	12
Разом	90

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Індивідуальна робота здобувача вищої освіти не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
	денна форма (051ЕКОН_бд_2022)
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	– виконання практичних (інтерактивних) завдань; – розв'язування тестів; – підготовка доповіді/презентації; – виконання завдань самостійної роботи; – екзамен.
ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	– виконання практичних (інтерактивних) завдань; – розв'язування тестів; – підготовка доповіді/презентації;

	– виконання завдань самостійної роботи; – екзамен.
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	– виконання практичних (інтерактивних) завдань; – розв’язування тестів; – підготовка доповіді/презентації; – виконання завдань самостійної роботи; – екзамен.
ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціальноекономічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	– виконання практичних (інтерактивних) завдань; – розв’язування тестів; – підготовка доповіді/презентації; – виконання завдань самостійної роботи; – екзамен.
ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення в умовах невизначеності на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.	– виконання практичних (інтерактивних) завдань; – розв’язування тестів; – підготовка доповіді/презентації; – виконання завдань самостійної роботи; – екзамен.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов’язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни денна форма (051ЕКОН_бд_2022)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	розв’язування тестів	доповідь / презентація	виконання завдань самостійної роботи	екзамен	
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	3	2	8	3	-	8
Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.	3	2		3	-	8
Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень.	3	2		3	-	8
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	3	2		3	-	16
Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень.	3	2	8	3	-	8
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.	3	2		3	-	8
Тема 7. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.	3	2		3	-	8
Тема 8. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику	3	2		3	-	16
Екзамен	-	-		-	20	20
Разом	24	16	16	24	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних вправ – 3 бали

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Студент демонструє чітке та глибоке розуміння економічної природи проблеми. Вільно оперує поняттями: оптимальність рішень, критерії вибору, ризик, невизначеність, очікувана цінність, ймовірності, ризик-менеджмент. Коректно визначає теоретичні підходи, що безпосередньо стосуються завдання. Пояснює, чому саме обрані методи є релевантними. Здобувач вищої освіти демонструє метод (дерево рішень, аналіз чутливості, методи багатокритеріального вибору, аналіз сценаріїв тощо) підібраний правильно й аргументовано. Алгоритм застосовано повністю, без пропусків і з дотриманням методології. Розрахунки логічно пов'язані, послідовні, обґрунтовані. Продemonстровано здатність обґрунтовувати альтернативи й обирати оптимальний варіант.	3
Середній	Студент демонструє володіє базовим розумінням теоретичного матеріалу, здатен виконати практичні завдання за зразком або за допомогою підказок, допускає часткові неточності у розрахунках чи виборі методів, не завжди повністю проводить оцінку ризиків або робить її поверхово, формулює висновки, що частково відповідають змісту роботи, але бракує глибини чи логічної цілісності. Запропонована шкала ґрунтується на компетентнісному підході та покликана: зафіксувати базовий рівень розуміння матеріалу студентом, оцінити здатність виконувати типові розрахунки та базовий аналіз, відрізнити формальне або часткове виконання роботи від повноцінної, глибокої роботи, виявити прогалини, що потребують подальшого опанування. Середній рівень характеризується тим, що студент відтворює основний матеріал, але не демонструє повної самостійності, критичності та системності у прийнятті управлінських рішень та оцінюванні ризиків.	2
Низький	Студент не володіє базовими навичками аналітичної роботи; не здатен прийняти обґрунтоване господарське рішення; не розуміє сутності процесів ризик-менеджменту; припускається суттєвих методичних і логічних помилок; потребує додаткового опрацювання теоретичного матеріалу та практичних алгоритмів. Розрахунки містять численні арифметичні чи методологічні помилки. Формули застосовані неправильно або не застосовані зовсім. Дані оброблені некоректно або без логіки. Таблиці, графіки чи проміжні результати відсутні або невірні. Інтерпретація даних неповна, суперечлива або не пов'язана із завданням.	1
Незадовільний	Студент не засвоїв не засвоїв базових понять дисципліни; не здатний виконати навіть спрощені практичні вправи; не вміє застосовувати методи обґрунтування рішень; не може визначити й оцінити ризики, що є ключовою компетентністю; припускається критичних помилок, які роблять роботу непридатною для практичного використання; демонструє відсутність аналітичного мислення та вмінь працювати з даними, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.	0

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів – 2 бали

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти надав понад 71-100% вірних відповідей	2
Достатній	Здобувач вищої освіти надав 51-70% вірних відповідей	1
Низький	Здобувач вищої освіти надав понад 50 % невірних відповідей	0

Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді / презентації* – 8 балів

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-8	Доповідь чітка, логічна, впевнена, з дотриманням академічного стилю. Студент демонструє розуміння матеріалу, відповідає на основні запитання. Проте може бути недостатньо глибока аргументація або не всі питання розкрито абсолютно точно. Зміст якісний, логічний і відповідає темі, але не досягає максимальної глибини. Є правильне застосування методів аналізу рішень і ризиків, але без повної деталізації. Оцінка ризиків коректна, але може охоплювати не всі аспекти проблеми. Візуальне оформлення та виступ — на високому рівні. Робота демонструє сформовані компетентності, однак відчувається потенціал для поглиблення аналізу.
4-6	Студент розкрив тему частково або неповно; продемонстрував розуміння основних теоретичних положень, але без глибини; допустив неточності у застосуванні методів обґрунтування рішень і аналізу ризиків; подав презентацію, яка є логічною, але без достатньої аргументації, прикладів чи структурованої деталізації; відповідає темі, але не розкриває її у повному обсязі; містить правильні, але поверхові теоретичні положення; демонструє базове володіння методами, але без їх глибокої інтерпретації; включає оцінку ризиків, але не системну та не детальну; має прийнятне, проте не професійне візуальне оформлення; виступає впевнено, але має труднощі з поясненням окремих аспектів або відповідями на складні запитання.
1-3	Студент продемонстрував поверхове або фрагментарне володіння матеріалом; розкрив тему частково, неповно або з помилками; не сформував системного розуміння методів ухвалення рішень і оцінювання ризиків; подав презентацію, яка містить суттєві структурні та змістові недоліки; має значні труднощі з усною презентацією та відповідями на запитання; демонструє початковий рівень підготовки, недостатній для якісного академічного виступу. Здобувач вищої освіти не демонструє вміння логічно й системно працювати з матеріалом, презентація не відповідає стандартам академічної якості.
0	не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

*Протягом вивчення дисципліни передбачено виконання 2 доповіді / презентації

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи – 3 бали

Рівень опанування РН	Якісна оцінка самостійної роботи здобувача	Кількість балів
Високий	Студент глибоко і всебічно опанував навчальний матеріал, демонструє вміння обґрунтовувати господарські рішення на основі аналізу даних; навичок оцінювання ризиків та роботи з невизначеністю; здатності застосовувати методи економічного аналізу (дерево рішень, критерії Байеса, Гурвіца, аналіз чутливості тощо); навичок систематизації інформації та вироблення економічно вмотивованих висновків; високої академічної доброчесності. Основні ризики визначено правильно та обґрунтовано. Оцінка ймовірності та впливу коректна, але без поглибленої аналітики. Пропозиції щодо мінімізації ризиків реалістичні, але стисло подані. Використано один або кілька методів оцінювання ризиків, але не в максимально розширеній формі. Самостійна робота відповідає всім вимогам, має логічну, послідовну структуру, глибокий аналіз, чіткі висновки	3
Достатній	Студент виконав загалом правильно, але неповно, поверхово або без глибини; демонструє знання основ теорії, але не показує їх глибокого розуміння; містить частково коректне використання методів, проте з недоліками; включає елементарну оцінку ризиків; структурована, але без професійної аргументації; демонструє базові дослідницькі навички. Самостійна робота в цілому відповідає вимогам, має логічну структуру, але є деякі незначні недоліки в аргументації або оформленні	2
	Студент виконав завдання частково або з помилками; продемонстрував базові, але неповні знання принципів обґрунтування господарських рішень	

Задовільний	і аналізу ризиків; здатний виконувати типові завдання за зразком; допускає неточності в розрахунках, логіці обґрунтування або структурі роботи. Здобувач вищої освіти виконує завдання в обсязі, достатньому для позитивної оцінки; демонструє мінімально необхідні знання з дисципліни; вміє проводити базові економічні розрахунки; здатний застосувати окремі методи оцінювання ризику, але без глибини; потребує подальшого розвитку аналітичних і практичних навичок.	1
Низький	Здобувач не демонструє умінь застосовувати значною мірою не впорався з його основними компонентами; продемонстрував поверхові, фрагментарні чи несистемні знання дисципліни; припустився суттєвих логічних, методичних і розрахункових помилок; використовує методи аналізу господарських рішень і оцінювання ризиків на елементарному рівні або з порушенням базових принципів. Студент фрагментарно опанував матеріал і має значні прогалини в знаннях; не здатний самостійно виконати економічний аналіз; не розуміє сутності економічних ризиків та методів їх оцінювання; припускається численних помилок у розрахунках і логіці; демонструє мінімально необхідний рівень, який дозволяє оцінити його роботу вище за «незадовільно», що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.	0

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне (2 питання)	0	Не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
	1-2 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	3-5 балів	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Здобувач показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні.
Виконання практичного завдання (задача)	0	Не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
	1-5 балів	Задача розв'язана не до кінця, відсутні методичні основи розв'язку, є помилки у розрахунку
	5-10 балів	Задача виконана правильно та за усіма показниками, послідовність розрахунку описана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів, показує здатність студента використовувати професійні компетентності при розв'язанні практичних завдань та показує відмінні знання з визначених результатів навчання по дисципліні
Всього	20 балів	

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є **екзамен**.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Ноутбук, під'єднаний до мережі Internet, хмарні додатки Google, веб-браузери, мережа Wi-Fi, мультимедійне обладнання (проектор, екран). Електронний репозитарій ПДАУ (<https://dspace.pdau.edu.ua>), АСУ ПДАУ (<https://asu.pdau.edu.ua>), електронний ресурс на платформі LMS Moodle (<https://moodle.pdau.edu.ua>).

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись термінів – дат і часу аудиторного виконання видів робіт або дистанційного (на платформі LMS Moodle).

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на 25% нижче. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності

поважних причин з дозволу директорату.

- щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

- щодо відвідування занять: відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaaproneformalnuosvitu2025.pdf>.

- щодо оскарження результатів оцінювання: Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки.

Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf>

Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.	Prometheus	Економіка безпека підприємства. Аналітика та управління ризиками	https://www.education.ua/trainings/78285/
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності.	Prometheus	Підприємництво: хто ваш клієнт?	https://prometheus.org.ua/prometheus/
	Prometheus	Соціальне підприємництво як шлях до фінансової сталості організацій громадянського суспільства	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/social-enterprise-path-to-financial-stability/
	Prometheus	Як почати власну справу в часи невизначеності:	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/start-business-in-uncertain-times/

		покроковий гайд від топ-підприємців України	
--	--	---	--

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Балусєва, О. В., Моргачов І. В., Корнілова О. В. Управління економічними ризиками підприємств : навч. посіб. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2020. 288 с.
2. Гончарук О. В., Ігнашкіна Т. Б., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник Частина 2. Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2023. 114 с.
3. Донець Л., Шепеленко О., Баранцева С., Сергєєва О., Веремейчик О. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 472 с.
4. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Кербікова А. С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 1 : навчальний посібник. Дніпро : НМетАУ, 2021. 106 с.
5. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2 : навчальний посібник. Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 114 с.
6. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / І. Семененко, О. Ольшанський, К. Серебряк, О. Маслош ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Ф-т екон. та упр. Київ : [Вид-во Східноукр. нац. ун-та ім. В. Даля], 2024. 165 с.
7. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: підручник (перевидання) / Рогач С.М., Герасимчук Н.А., Мірзоева Т.В., Томашевська О.А. К.: ЦП «Компринт», 2020. 597 с.
8. Пенцак О., Сулим М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Підручник Львів: Новий світ. 2022. 330 с.
9. Петруня Ю. Є., Літовченко Б. В., Пасічник Т. О. та ін. Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник ; за ред. Ю.Є. Петруні. 4-те вид., переробл. і доп. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.
10. Полінкевич О. М., Волинець І. Г. Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 366 с
11. Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник / [Ю.Є. Петруня, Б.В. Літовченко, Т.О. Пасічник та ін.]; за ред. Ю.Є. Петруні. [4-те вид., переробл. і доп.]. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.

Допоміжні

1. Areas Valentyna ARANCHIY, Oleksii ZORIA, Ilona YASNOLOB, Svitlana ZORYA, Oleg GORB, Inna MYKOLENKO, Olha DYVNYCH, Valentyna CHUMAK, Liudmyla BRAZHNYK. Environmentally and Socially Oriented Investments on Sustainable Development of Rural. Journal of Environmental Management and Tourism. 2021. Vol.12(2). P. 321 – 330. Doi:10.14505/jemt.v12.2(50).02. Indexed in [SCOPUS](https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209540728) <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209540728> (Scopus).
2. Ilona YASNOLOB, Nataliia DEMIANENKO, Oleksandr GALYCH, Oleg GORB, Olena YEHOVA, Roman LIPSKYI, Tetyana BOROVYK, Inna MYKOLENKO, Nataliia PROTSIUK Tourism of Ukraine as a Type of Business before and during the War file: Journal of Environmental Management and Tourism, (Volume XIV, Spring), 2(66): 417 - 424. (2023). (Scopus) TDOI:10.14505/jemt.v14.2(66).11///C:/Users/1/Downloads/1680094320858055.pdf
3. Makarenko P.M. Competitive potential branding model of subjects of Agro-food economy sector Ukraine / P.M. Makarenko, V.I. Pilyavsky, I.Hr. Mykolenko, O.O. Varchenko, A.V. Ipatov //Review of Economics and Finance , 2023 Vol 21 № 1 p 221-235 (Scopus)
4. Донець Л. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/22688-41-rizik-yakekonomchnakategorya.html>

5. Мандич О.В., Науменко І.В., Миколенко І.Г. Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України. Social and Economic Changes of contemporary society: monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. Р. 124-130.
6. Миколенко І.Г. Інноваційно-інвестиційна спрямованість сільськогосподарського підприємства в системі підвищення його конкурентоспроможності. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2021. № 1. С. 31-35.
7. Миколенко І.Г. Напрями інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарського підприємства в системі підвищення його конкурентоспроможності / Інна Григорівна Миколенко // *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 368 – 374. ISSN 2415 – 8453. http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/ujae_2021_r01_a44.pdf
8. Миколенко І.Г. Особливості систематизації умов забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 369 – 374.
9. Миколенко І.Г., Рогоза М.С., Перебийніс В.І., Кузьменко О.К. Стратегії розвитку агропродовольчого комплексу в контексті економічної та енергетичної безпеки, 2021. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1 (40). С. 3-8. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).3-8](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).3-8) http://www.venu-journal.org/download/2021/1/VENU_1-2021.pdf
10. Миколенко І.Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій. Монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2021. 320 с.
11. Міненко С.І., Миколенко І.Г. Організаційні засади формування стратегій підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 38-45. <file:///C:/Users/User/Downloads/7.2-38-45.pdf>
12. Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусев О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.
13. Кифяк В.І., Кобеля З.І. Обґрунтування економічних рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 408 с.
14. Кифяк В.І., Кобеля З.І. Обґрунтування економічних рішень і оцінювання ризиків: посібник-практикум. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с.
15. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Ч.І: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.
16. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2 : навчальний посібник. Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 114 с.
17. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник / Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. К. : НУХТ, 2021. 344 с.
18. Рогач С.М., Мірзоєва Т.В., Герасимчук Н.А., Томашевська О.А. Економічні і фінансові ризики. Підручник. Київ. ЦП Компрінт. 2022. 438 с.
19. Мірзоєва Т.В., Томашевська О.А. Практикум з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків» для студентів економічних спеціальностей. Київ. ЦП «Компрінт». 2022. 147 с.
20. Бондаренко О. В. Сучасні підходи до управління ризиками експортних операцій в аграрному секторі національної економіки. *Економічний простір*, 2020. (159), 33-38. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/159-6>.
21. Кифяк В.І., Кобеля З.І. Обґрунтування економічних рішень і оцінювання ризиків: посібник-практикум. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с.
22. Круковська О.В., Борковська В.В., Короленко О.Б. Прийняття управлінських рішень, моделі та методи в аналізі, та аудиті. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №6. С. 10-16. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2021/4.pdf

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua>
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України:
<http://www.me.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Національного банку України: <http://www.bank.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної податкової служби України: <http://www.sta.gov.ua>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України: <http://www.treasury.gov.ua>
7. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України:
<http://www.dfp.gov.ua>
8. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України:
<http://www.ssmc.gov.ua>